

V moravsko-českém víru premiér a divadelních přehlídek

S nadcházejícím podzimem se stupňuje aktivita českých divadelních scén. S půlstoletím po konci války oslavilo jubileum Slovácké divadlo v Uherském Hradišti, zbrusu nová scéna je těsně před otevřením v Jihlavě, kulaté výročí slaví právě v Kladně... Tím hlavním, co zajímá diváky, jejichž počet chválabohu utěšeně narůstá, jsou premiéry. Na některých jsme nechyběli.

JIRÍ P. KRÍŽ

Štátními vstupy do nových sezon se může pochlubit Divadlo F. X. Šaldy v Liberci. Zatímco loni zaskočila dramaturgie jeho Malého divadla kritiku i divadelní odborníky nápaditým nastudováním Maryši bratří Mrštíků, letos na sebe vzala úkol ještě těžší: 15. září uvedla Sokolovského dramaturgi slavného Rozmarného léta Vladislava Vančury.

Humor = lépe vědět

Sebekriticky doznávám, že inscenace bylo mi zřítí jenom druhou půlí. Leč atmosféru jsem stačil zachytit plnými doušky. A bylo v libereckém divadle plno moudrosti slova, jež vložil Vančura do úst lidem zřejmě hříšným, avšak laskavým. Možná až příliš málo prostoru se dostalo kouzelné hudbě Petra Skoumala, zato všechno hrálo na pólech scény Karla Glogra: Mezi jedním, říčními lázněmi Antonína Důry, a druhým, maringotkou kouzelníka Arnoštka, odehrály se s láskou k lidským slabostem všechny fatální střety, jež s citem pro text a rozmamé děje rejižně více než přesně jako lahůdku divá-

kům naservíroval Roman Meluzín. Důra Václava Heřuse se nedal strhnout slavným filmovým předobrazem postavy a dominoval inscenaci horkokrevnějším pojetím. Major Hugo Ladislava Duška, byť nakonec v aleji sešvihán španělkou, zůstal noblesním hořkosměšným hrdinou, stejně jako sečtělou důstojností oplývající abbé Roch Jiřího Doseděla. Z dráždivějších poloh vynikla Markéta Tallerová v roli Anny, zatímco Martin Polách a Michaela Lohniská zůstali Arnoštkoví a paní Důrové dlužní ještě sebeidentifikaci. Možná by Rozmamému létu prospělo i mírně volnější tempo. Vančův jazyk se sluší vychutnat.

Satira = lépe pochopit

Padesát let oslavili ve Slováckém divadle Uherské Hradiště Rejzkovou aktualizaci klasického textu - Ze života hmyzu bratří Čapků. Zatímco v první části (Prolog, Motýlové, Kořistníci) se jeho vstupy do výsostného území spisovatelské dvojice omezily na ironizování reklamních sloganů českých obrazovek, rejzkovskému gejíru ironie popustil autor uzdu v Mravencích a v Epilogu. Sarkasmy „Rejzkova deničku“ působili ovšem

v celku značně nesourodě a zbytečně doslovně. Mravenčí Mravočeská republika budoucí nejdemokratičtější světovou demokracii s diktátorem vystaveným z citací státnických úletů premiéra Klause i závěrečná smrt tuláka rukou fotbalového vlajkonose ze všeho nejvíc postrádala citlivou hlavu i ruku dramaturga. Více se Janu Rejzkovi dařilo v textech k hitovkám Martina Štědroňe. Jako by se právě při této práci rozpořněl na kvality vlastní poezie sbírky A co. Hlavním příznakem inscenace je značná nesourodost a nesoudržnost jednotlivých částí. Podtrhuje ji i výprava Ilji Hylase, kterému se naopak nejlépe vydařila scénická fantazie Mravenců. Ve Štědroňově hudebním plánu vyčtené příznaky naplňuje, spolu s choreografií Evy Popotrandovské, tanec jepic s evidentním zrcadlením motivů Jesus Christ Superstar. Z plejád hereckých rolí se divákovi vštípí výkony Jiřího Juřiny (Lumek), Roberta Pellana (Parazit), Lubomíra Vraspíra (Diktátor)... Slavnostní představení 16. září bylo ovšem jenom předpremiérou a režisér Igor Stránský docela určitě ve „svatém týdnu“ do premiéry 23. září ještě usilovně dřel. Základní půdorys Rejzkova

textu i inscenačního pojetí není bez naděje na divácký úspěch.

Crazy = lépe usínati

Francouzka střední generace Coline Serreauová (1947), jejíž scénář filmu Tři muži a nemluvně získal prestižního Césara za francouzský film roku, se zásluhou překladatelky Niny Vangeli objevuje v české premiéře hned na dvou moravských scénách: v olomouckém Moravském divadle a v ostravském Divadle Petra Bezruče (premiéry 8. září). Při značném nedostatku domácích textů na téma nejzřetlivější současnosti je absurdní příběh obyčejné rodiny, do níž je „nasazen“ Mimoszemšťan, dobrou příležitostí pro crazy situace. Hra Zajíc Zajíc patří k těm, v nichž se nevyplácí hledat logiku vypravování. Je hříčkou o přibuzenstvu a sousedstvu hledajícím azyl v rodině otce a matky Zajícových, nezaměstnaných a vystavených absurdnosti prahu vojenského převratu. Naštěstí je tu deus ex machina - Vesmířan Tlapka - a vše se končí happy endem. Víc v Zajíci Zajíci C. Serreauové nehledejme. Režisér Václav Klemens pracoval v Ostravě (viděl jsem první reprízu 12.

září) s omlazeným a talentovaným hereckým týmem, jemuž dominovali Milan Sovza (Tatka), Věra Janků (Maminka) a Petra Lhotáková (Marie).

Spectaculo interesse

Lidé s rychlokursem latiny zajisté míní, že půjde o „zajímavé představení“. Za tím slovním spojením stojí ale sám Livius a znamená „být přítomen v divadle“. V Ostravě tak pojmenovali novotou vonící mezinárodní loutkářský festival. První v naší zemi od roku 1968. Začal nenápadně a bez účasti ministerstva kultury, které na sebe prozrazuje setrvalý nezáměr o tuto podstatnou část divadelní tvorby. V těchto dnech přehlídka končí a spokojme se zatím s konstatováním, že se na ní objevilo 12 inscenací domácí proveniencence a práce loutkářských souborů ze sedmi evropských zemí od Ukrajiny po Francii. Zdůrazněme, že hlavní pořadatel, Divadlo loutek Ostrava, žádal MK jen o záštitu. Dostalo se mu písemného ujištění, že „ministr kultury přebírá záštitu pouze ověřených akcí s delší tradicí“. Nejenom divadelníci vědí, že podepsaný ředitel odboru umění Bohumil Nokolný uvedl nepravdu.

Český týdeník, 1, 1995, 76, 22.-25. 9., s. 11

Svoboda, n. 5, 1995, č. 202, 30.8, 10.13

Cesta ostravského Divadla Petra Bezruče novou sezónou začíná

Režisér, herecký soubor a dramaturgie

OSTRAVA (rak). Když nasednete do tramvají č. 1, 2, 4, 8, 9, 11, 13, 14 a 15, vystoupíte na tzv. „frýdlantských mostech“ a projdete ostravskou „myší dírou“, stanete na zastávce trolejbusů neda-leko hodin.

Přejdete silnici a pokračujete po ulici 28. října kolem potravin, prodejny koberců, non-stop okénka a realitní agentury. Ano, jste tady správně. Na

tomto místě se nachází Divadlo Petra Bezruče, které v pátek 8. září 1995 vstupuje do nové sezóny premiérou hořkomléčné komedie „Zajíc Zajíc“ francouzské autorky Coline Serreaunové.

Na kvalitě produkce každého divadla se podílí tři věci – dobrý režisér, kvalitní herecký soubor a přitažlivý dramaturgický plán. Tyto tři komponenty jsou spolu natolik provázány, že se netroufám soudit, který je na prvním, druhém či třetím místě. Ale

pojďme k první premiéře nové sezóny.

Francouzská hořkomléčná komedie „Zajíc Zajíc“ autorky Coline Serreaunové prozatím slavila úspěchy po celém světě, ale u nás byla uvedena pouze jednou – v olomouckém Moravském divadle. Pro počátek této sezóny ji nastudovalo ostravské Divadlo Petra Bezruče. O tom, jak je v době chaosu důležité držet při sobě, o tom, jak velkou trpělivostí musí oplývat maminky a koneckonců i jejich děti, a o

tom, že všechno může být úplně jinak, než se na první pohled zdá, se můžete přesvědčit právě na premiéře. Režie se ujal kmenový režisér DPB Václav Klemens, v hlavních rolích uvidíte Františka Strnada, Věru Janků, Milana Sovu, Norberta Lichého, Daniela Zaorala, Petru Lhotskou, Šárku Hrabalovou a další.

Pokud by vám náhodou unikla premiéra, další reprízy se konají ve čtvrtek 14., v neděli 17. a v pondělí 18. září 1995 v 18.00 hodin.

Úvaha nad první premiérou sezóny v ostravském Divadle Petra Bezruče

„Zajíc Zajíc“ trochu s rozpaky

JIŘÍ GORDON

OSTRAVA. V ostravském Divadle Petra Bezruče mají za sebou první premiéru sezóny.

Máme-li komentovat dramaturgický výběr prvního titulu, pak ho lze označit za uvážený a odpovídající trendu vytváření specifického profilu souboru, ale přesto nelze hovořit o jednoznačně uměleckém přínosu.

Komediálně laděná hra francouzské autorky Coline Serreanové „ZAJÍC ZAJÍC“, atraktivně přeložená Ninou Vangelitové, sice přináší na jeviště humor v estrádně „nerozpatlané“ podobě, formou fantazijně bohatě rozehrávaných situací, kde slovo rozhodně neslouží k nezávazné ekvilibristice, ale ve zvolené žánrové rovině usiluje o pojmenování notoricky známých esistenciálních pocitů. Je však si třeba přiznat, že ne v podobě potřebné fabulační vyváženosti a preciznosti vnitřní výstavby. I motiv sci-fi je ve hře využit způsobem, postrádajícím nezbytnou míru samozřejmosti. Fantaskní

příběh rodiny Zajícovy má tedy opravdu „hořkomléčnou“ příchut, jak zní charakteristika v podtitulu.

Režisér Václav Klemens zvolil k jeho traktování střídavé výrazové prostředky. Eliminovat pokušení vyšperkovat narativní rovinu scénického dění uplatňováním formálně samoúčelných efektů. Tíhne spíše k jaksi postmoderně aplikovanému neorealismu. U jednotlivých představitelů citlivě sjednotil herecké prostředky vyjádření a dosáhl tak potřebné sdělnosti výsledného tvaru. Je však třeba připomenout, že první polovina hry je tempově a rytmicky vyrovnanější (a tím i působivější) než část závěrečná.

» Tvořivě přínosná je scénická hudba Edwarda Schiffauera. «

Herecky nejmarkantnějším vkladem jsou přesně motivované výkony obou rodičů (Věra Janků a Milan Sova). Sympatie mladého publika si však určité zaslouží i ostatní představitelé, zejména František Strnad jako Tlapka, Zdeněk Hrabal (Gérard), Kateřina

Na snímku Tomáše Čvančary z inscenace Divadla Petra Bezruče „Zajíc Zajíc“ (zleva) Věra Janků, Kateřina Krejčí, Milan Sova a Petra Lhotská.

Krejčí (Paní Duperriová), Petra Lhotská (Marie), Šárka Hrabalová (Lucie), Norbert Lichý (Bertík), Daniel Zaoral (Honzík) a další. Výprava Marty Roszkopfové se tentokrát vyznačuje obzvláštním smyslem pro „ekonomický minimalismus“ (k čemuž se ovšem předloha sama nabízí).

„Zajíc Zajíc“ si jistě v repertoáru DPB najde své uplatnění. Hravou formou znovu při-

pomíná složitost odpovědi na tu zapeklitou otázku po smyslu naší existence. V duchu citátu z knihy Douglase Adama: „Existuje teorie, která tvrdí, že kdyby jednou někdo přišel na to, k čemu vesmír je a proč tu je, vesmír by okamžitě zmizel a jeho místo by zaujalo něco ještě mnohem bizarnějšího a nevysvětlenějšího. Existuje jiná teorie, která tvrdí, že už se stalo...“

Taková normální rodinka na jevišti

Uvést u nás neznámou francouzskou hru Zajíc Zajíc autorky Coline Serreauové v české premiéře ve stejný den na dvou scénách zároveň - kromě ostravského Divadla Petra Bezruče i v olomouckém Moravském divadle Olomouc - je neobvyklá věc. O to víc, že svět této "hořkomléčné" komedie, jak ji tvůrci charakterizují, je typicky francouzský a reaguje na tamní sociální a politické prostředí, nám v mnohém zatím dosti vzdálené.

Divák sleduje "takovou normální francouzskou rodinku" v banalitách všedních situací, které se postupně vyhrocují ve stále ztřeštěnější (a absurdnější) děj, končící až zásahem mimozemšťanů. Naštěstí Coline Serreauová, mimo jiné scenáristka a režisérka i u nás známé filmové komedie Tři muži a nemluvně, dokáže po celou dobu udržet břitký vtip, má smysl pro detail a hereckou akci. Vždyť údajně také sama v roli Maminky v pařížském Théâtre de la Ville při svě-

tové premiéře své hry v roce 1986 excelovala.

Její part v Ostravě převzala Věra Janků - a nikoli špatně. Její Maminka má cosi z optimismu a suverenity Dany Medřické, cosi z křečkovitosti Marie Rosůlkové smíšené s dravostí a průbojností Janků samé. Ani ostatní herci, z nichž typově byli vhodně obsazení zvláště mladí František Strnad, Norbert Lichý, Petra Lhotská, Šárka Hrabalová i Zdeněk Hrabal, se v průběhu inscenace neztratili. Režie, výprava i scénická hudba ctily formu a styl.

Dějově je inscenace příliš prostoduchá a prvoplánová a závěrečné vyústění křečovité, avšak její komediální žánr nakonec u diváka vítězí. Tak jako se ve filmu či v televizi vždycky vyskytnou takové normální rodinky či různí četníci, blondýni a nemluvnata, na divadelních jevištích nebudou chybět Zajícové Zajícové. Proč ne? Jenom jich tam nesmí být moc.

VLADIMÍR HULEC

Autor je divadelní publicista

Divadlo Petra Bezruče Ostrava - Coline Serreauová: Zajíc Zajíc. Překlad Nina Vangeli, režie Václav Klemens, výprava Marta Roszkopfová, hudba Edward Schiffauer, dramaturgie Petra Kohutová. Premiéra 8. září.

M. F. 30. 9. 1995

Taková normální rodinka na jevišti

Uvést u nás neznámou francouzskou hru Zajíc Zajíc autorky Coline Serreauové v české premiéře ve stejný den na dvou scénách zároveň - kromě ostravského Divadla Petra Bezruče i v olomouckém Moravském divadle Olomouc - je neobvyklá věc. O to víc, že svět této "hořkomléčné" komedie, jak ji tvůrci charakterizují, je typicky francouzský a reaguje na tamní sociální a politické prostředí, nám v mnohém zatím dosti vzdálené.

Divák sleduje "takovou normální francouzskou rodinku" v banalitách všedních situací, které se postupně vyhrocují ve stále ztřeštěnější (a absurdnější) děj, končící až zásahem mimozemšťanů. Naštěstí Coline Serreauová, mimo jiné scenáristka a režisérka i u nás známé filmové komedie Tři muži a nemluvně, dokáže po celou dobu udržet břitký vtip, má smysl pro detail a hereckou akci. Vždyť údajně také sama v roli Maminky v pařížském Théâtre de la Ville při svě-

tové premiéře své hry v roce 1986 excelovala.

Její part v Ostravě převzala Věra Janků - a nikoli špatně. Její Maminka má cosi z optimismu a suverenity Dany Medřické, cosi z křehkosti Marie Rosůlkové smíšené s dravostí a průbojností Janků samé. Ani ostatní herci, z nichž typově byli vhodně obsazení zvláště mladí František Strnad, Norbert Lichý, Petra Lhotská, Šárka Hrabalová i Zdeněk Hrabal, se v průběhu inscenace neztratili. Režie, výprava i scénická hudba ctily formu a styl.

Dějově je inscenace příliš prostoduchá a prvoplánová a závěrečné vyústění křečovité, avšak její komediální žánr nakonec u diváka vítězí. Tak jako se ve filmu či v televizi vždycky vyskytnou takové normální rodinky či různí četníci, blondýni a nemluvnata, na divadelních jevištích nebudou chybět Zajícové Zajícové. Proč ne? Jenom jich tam nesmí být moc.

VLADIMÍR HULEC

Autor je divadelní publicista

Divadlo Petra Bezruče Ostrava - Coline Serreauová: Zajíc Zajíc. Překlad Nina Vangeli, režie Václav Klemens, výprava Marta Roszkopfová, hudba Edward Schiffauer, dramaturgie Petra Kohutová. Premiéra 8. září.

V Olomouci česká, v Ostravě „pouze“ severomoravská premiéra hry Zajíc Zajíc

Dramaturg si nečte někde v „kanclu“

Divadlo Petra Bezruče zahajuje jubilejní 50. sezónu premiérou hry francouzské autorky Coline Serreautové „Zajíc Zajíc“. Stejný titul uvádí shodou okolností ve stejný den premiérově i Moravské divadlo v Olomouci. O této jistě zajímavé okolnosti, ale nejen o ní, jsme si povídali před chystanou „dvojnásobnou“ premiérou s novou dramaturgyní Divadla Petra Bezruče Petrou Kohutovou, čerstvou absolventkou studia dramaturgie na JAMU.

JANA KNIŽÁTKOVÁ

DEN: Co ovlivnilo vaše rozhodnutí stát se divadelním dramaturgem?

P. Kohutová: Jednou věcí, která mě jistě do určité míry ovlivnila, byla amatérská divadelní činnost mých rodičů, ale především mě k divadlu přitáhl Vít Závodský, který mě učil na Střední knihovnické škole v Brně. Je to člověk, který má přehled o divadelním dění v celé republice a i jeho zásluhou jsme navštívili spoustu festivalů a jednotlivých představení. Učil nás literaturu a já jsem se rozhodovala vlastně mezi literaturou a divadlem. Když jsem se pak dostala na dramaturgii na JAMU, už jsem byla líná dělat přijímačky na divadelní vědu na filozofii; nehledě k tomu, že dramaturgie mě lákala víc - spojuje v sobě teorii i praxi.

DEN: Když jste se rozhodovala, tušila jste, co vlastně dramaturgie obnáší?

P. Kohutová: Ne, absolutně ne. Ostatně to asi věděl málokdo. Pochybuju, že to věděli pedagogové, protože to byli „staří praktici“, kteří vlastně za pochodu, protože jsme byli první ročník, který na JAMU otevřeli, zjišťovali, jak a co nás mají učit. Uprávně řečeno, já sama jsem měla představu, že dramaturg je člověk,

Dramaturgyně Petra Kohutová.

Foto: MAREK PROROK

který sedí někde v „kanclu“ a čte si textíky a potom prostě nějaký vybere k realizaci. Že je potřeba koncepční myšlení, hlubší práce s textem, analýza, přizpůsobení se režijnímu stylu, když se text připravuje, ale i výběr s ohledem na složení hereckého souboru, to všechno jsem zjistila až během studia a konkrétní práce v brněnském Divadle bratří Mrštíků, kde jsem byla dvě a půl sezóny. Nakonec jsem byla nucena skončit, protože jsem díky práci v divadle skoro přestala chodit do školy a najednou jsem zjišťovala, že nemám dost „načteno“, že mi prostě chybí vzdělání. Podobná situace se opakovala během pátého ročníku, kdy mě čekaly čtyři hry v Martě. Zase ne-

byl čas na teorii. Nicméně v současné době musím zvládat všechno včetně přípravy diplomové práce.

DEN: Jak jste se ocitla u „Bezručů“?

P. Kohutová: Jednoduše. Přijala jsem nabídku O. Prajznera. Navíc rozhodovaly čistě praktické věci. Mám tady rodiče, zdědila jsem v Ostravě byt. Tak jsem to vzala. Od prvního dubna jsem tu byla na půl úvazku, abych se porozhlídla. Zaujal mě především prostor, který je jakýmsi kompromisem mezi kamenným divadlem a malou scénou. Hlavně větší využití „Márnice“ mě láká. Plánujeme, ale to je opravdu hudba budoucnosti, scénické čtení. Otázkou zůstává, zda by

textíky

DEN 7.9.95

na to někdo chodil. Třeba studenti Ostravské univerzity k nám zatím cestu nenašli a dost by mě zajímala příčina. Budu se jich muset pozeptat.

DEN: Sezónu zahajujete premiérou hry „Zajíc Zajíc“, kterou ve stejnou dobu premiérově uvádí rovněž Moravské divadlo v Olomouci. Není to příliš běžná situace, jak k ní došlo?

P. Kohutová: Začali jsme zkoušet ve stejné době. My jsme premiéru chystali na 23. června, ale Dilia nám sdělila, že Olomouc poslala dříve hlášení, tak musí proběhnout nejdříve olomoucká premiéra a teprve následně ostravská. Nakonec jsme se domluvili. Premiéra v Olomouci měla nést datum 1. září, ale z provozních důvodů z toho sešlo. My už jsme to nemohli a ani nechtěli déle protahovat, proto teď máme premiéru ve stejný den, ale ta jejich nese označení „česká“, tak zní domluva.

DEN: Co divák může očekávat od této „hořkomléčné“ (termín režiséra V. Klemense - pozn. red.) komedie?

P. Kohutová: Smích i pláč. Sentimentalitu i určitou vnitřní krutost. Dalo by se říct, že je to rodinná komedie. V centru pozornosti stojí rodina Zajícova a její místo ve světě, který není zrovna v pořádku. Čím je společenská situace horší, tím více rodinní příslušníci drží při sobě. Vnitřní pohoda je svým způsobem chrání před vnějšími vlivy. S určitou nadsázkou by se dalo říci, že je tu rodina nikoli základem, ale navzdory státu. Režisérem je Václav Klemens, výprava vzešla z dílny Marty Rozskopfové. V titulní roli se představí František Strnad, hlavní roli maminky nastudovala Věra Janků, dále se objeví M. Sova, N. Lichý, D. Zaoral, P. Lhotská, Š. Hrabalová, Z. Hrabal, K. Krejčí a další.

Zajíc Zajíc vydává svědectví o rodině

Překonat zoufalství, zachránit smích a vydat svědectví, chce francouzská autorka Coline Sereau ve hře Zajíc Zajíc.

Ostravskému Divadlu Petra Bezruče, které hru hraje od začátku září, se nejlépe daří to poslední - vydat svědectví o dnešní rodině. Přitom příběh není jen o konkrétní francouzské chudé rodině. Přes levicový nádech pohledu autorky se ve hře totiž dají najít obecné pravdy. Je ke cti Coline Sereau, tvůrců představení i herců, že s lehkým humorem předvádějí divákům právě tu jejich rodinu.

Horší je to se smíchem, který hlavně u mladého publika většinou vyvolávají jen zbytečně často používané vulgární výrazy. Stejně tak se nedá říct, že hra pomůže divákovi překonat zoufalství z tohoto stavu. Spíše se u něj dostaví pochybnosti o dalším osudu světa. V závěru se hra uchýlí k nedůstojné víře, že vše může zachránit přeměna v duchu fil-

mu Kdyby tisíc klarinetů, kde se zbraně změnilly v hudební nástroje. Právě konec tohoto filmu takovou pohádku lehce vyvrátil, protože zlo si cestu vždy najde.

Stejně jako autorka jsou i herci nejvíce přesvědčiví v první polovině hry. Věra Janků i Milan Sova v postavách maminky a táty rodiny Zajíců, ale i herci v rolích jejich pěti dětí umějí rodinu dobře zahrát. Je škoda, že se režisér Václav Klemens u kmenových herců divadla nesnažil rozbít jejich tradiční kliše. Nejvíce to platí o Pavlu Handlovi a Janu Odlovi.

Výprava Marty Roszkopfové sice není oslnivým uměleckým dílem, ale přes drobné technické nedostatky přesně odpovídá duchu hry. Což je určitě víc, než kdyby se hru pokusila uměle oživit extravagantní scénou.

ZBYNĚK MATÝSEK

Autor je spolupracovníkem redakce